

Sadece Şaka Değil: Sosyal Medyada Mizah Perdesi Altında Kadına Yönelik Dijital Şiddetin Normalleştirilmesi

Songül TAN¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, songultan@artvin.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9917-4638

Öz: Bu çalışma, Instagram’da evlilik ve kadın-erkek ilişkileri temalı mizahi içeriklerde kadına yönelik dijital şiddetin nasıl normalleştirildiğini incelemektedir. Araştırma, sosyal medyada mizahın “sadece şaka” değil, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini yeniden üreten ideolojik bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmada, 100 bin üzeri takipçiye sahip üç Instagram hesabından 30 video ve 450 kullanıcı yorumu Eleştirel Söylem Analizi (ESA) yöntemiyle incelenmiştir. Bulgular beş ana tema ortaya çıkarmıştır: fiziksel şiddetin mizah yoluyla normalleştirilmesi, kadına yönelik kalıp yargıların sistematik yeniden üretimi, erkeklik krizi söylemleri, evlilik kurumunun çarpıtılmış temsili ve sadece şaka söylemiyle dijital şiddetin meşrulaştırılması. Analiz sonuçları, videolarda %70 oranında fiziksel şiddet içeriği bulunduğunu ve kullanıcı yorumlarının %67’sinin şiddeti desteklediğini göstermektedir. Kadınlar sistematik olarak “kontrolcü”, “duygusal tutarsız” ve “maddi çıkar odaklı” kalıplarla sunulmaktadır. Araştırma, mizahın dört temel mekanizmayla şiddeti meşrulaştırdığını tespit etmiştir: sorunu görünmez kılma, kalıp yargıları doğallaştırma, şiddet kültürünü normalleştirme ve eleştirel sesleri marjinalleştirme. Çalışma, dijital platformlarda feminist mücadelenin aciliyetini vurgulayarak, eleştirel medya okuryazarlığı ve karşı anlatı geliştirme çalışmalarının önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Mizah, Dijital Şiddet

Jel Kodları: Z, Z0, Z10

Not Just a Joke: Normalization of Digital Violence Against Women Behind the Veil of Humor on Social Media

Abstract: This study examines how digital violence against women is normalized in humorous content about marriage and male-female relationships on Instagram. The research reveals that humor on social media is not “just a joke” but an ideological tool that reproduces gender inequalities. The study analyzed 30 videos and 450 user comments from three Instagram accounts with over 100,000 followers using Critical Discourse Analysis (CDA). The findings revealed five main themes: normalization of physical violence through humor, systematic reproduction of stereotypes against women, masculinity crisis discourses, distorted representation of the institution of marriage, and legitimization of digital violence through just kidding rhetoric. Analysis results show that 70% of the videos contained physical violence content, and 67% of user comments supported violence. Women are systematically presented with stereotypes as “controlling,” “emotionally inconsistent,” and “materially motivated.” The research identified four fundamental mechanisms through which humor legitimizes violence: making problems invisible, naturalizing stereotypes, normalizing violence culture, and marginalizing critical voices. The study emphasizes the urgency of feminist struggle on digital platforms and highlights the importance of critical media literacy and counter-narrative development work. The findings demonstrate that the phrase just kidding is no longer an innocent defense, arguing that humor serves as one of the multi-layered legitimization mechanisms of digital violence against women. This underscores the need for new studies on cultural representations and humorous codes in the digital age.

Atıf: Tan, S. (2025). Sadece şaka değil: Sosyal medyada mizah perdesi altında kadına yönelik dijital şiddetin normalleştirilmesi.

Fiscaeconomia, 9(Toplumsal Cinsiyet Özel Sayısı), 441-457. <https://doi.org/10.25295/fsecon.1720187>

Geliş Tarihi: 15.06.2025

Kabul Tarihi: 28.08.2025

Telif Hakkı: © 2025. (CC BY) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Keywords: Social Media, Humor, Digital Violence

Jel Codes: Z, Z0, Z10

1. Giriş

Yeni medya geçen yıllar içinde toplumsal ilişkilerin yeniden üretildiği ve kültürel söylemlerin yaygınlaştırıldığı bir alan haline gelmiştir. Özellikle sosyal medya platformları, mizahın etkili bir anlatım biçimi olarak kullanıldığı ve gündelik hayat pratiklerinin esprili bir şekilde popülerleştirildiği mecralardır. 2000'li yıllardan itibaren mizah üzerine yapılan eleştirel çalışmalar bu pratiklerin yalnızca eğlence ve rahatlama işleviyle sınırlı olmadığını, aynı zamanda toplumsal normların yeniden üretilmesinde ve güç ilişkilerinin sürdürülmesinde etkin bir araç olarak kullanılabileceğini ortaya koymuştur (Billig, 2005; Lewis, 2006; Lockyer & Pickering, 2008).

Attardo (2000, s. 15), ironinin söylenen ve kastedilen arasındaki çelişki aracılığıyla söylemdeki sıradanlığı maskeleyebileceğine dikkat çekerken, Chouliaraki (2011, s. 364) ise nefret söyleminin ironik bir anlatımla birlikte sunulduğunda sorumluluk sahibinin kendisini temize çekmesini kolaylaştırdığını söylemektedir. Mizah ve ironinin olumlu yönlerini yadsımadan aynı zamanda dışlayıcı, incitici ve normatif araçlar olabileceğini vurgulayan bu yaklaşımlar anılan pratiklerin toplumsal cinsiyet bağlamında ideolojik işlevler taşıdığına dikkat çekilebileceğini göstermektedir.

Popüler sosyal medya platformlarında evlilik ve kadın erkek ilişkisi temalı mizahi içerikler yoğun olarak heteronormatif ilişkileri merkeze alarak kadınlara yönelik çeşitli kalıp yargıları mizah ve ironi perdesi altında yeniden üretmektedir. Dolayısıyla bu içerikler sadece bireysel gülme eylemi değil, aynı zamanda dijital platformlarda işleyen kültürel ve toplumsal denetim mekanizmalarının bir parçası olarak ele alınabilir. Bu mecralarda üretilen kadın-erkek ilişkilerine yönelik mizahi içerikler, eleştirel çerçeve içinde değerlendirildiğinde yalnızca masum bir espri değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerini pekiştiren, yeniden üreten, kadınları klişeleştiren ve dijital şiddeti normalleştiren söylemsel gösterge pratikleri olarak da okunabilir. "Sadece şakaydı" ifadesi altında sunulan cinsiyetçi söylemler, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini pekiştirirken kadınlara yönelik dijital şiddeti sıradanlaştırabilir (Ford vd., 2008, s. 159).

Türkiye'de mizah ve toplumsal eşitsizlikler konusu farklı araştırmacılar tarafından çeşitli bağlamlarda incelenmiştir. Bu çalışmalar mizahın toplumsal eşitsizlikleri ve nefret söylemini nasıl etkileyebileceğini farklı açılardan ele almıştır (Gürler, 2020; Pembeci 2021; Kayhan, 2023). Ancak Instagram'da¹ yoğun izleyici ve etkileşim sayılarına sahip evlilik ve kadın erkek ilişkileri üzerine mizahi içerikler üreten hesaplarda mizah ve ironi perdesi altında cinsiyetçi dijital şiddet biçimlerinin meşrulaştırılması konusunu doğrudan ele alan bir çalışma bulunmamaktadır.

Bu çalışma, Instagram'da evlilik ve kadın-erkek ilişkileri temalı hesaplarda üretilerek dolaşıma sokulan mizahi içeriklerde yer alan kadın temsillerini ve bu içeriklerdeki dijital şiddet biçimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada şu sorulara cevap aranmıştır: Instagram'da mizah ve ironi kullanılarak oluşturulan içeriklerde kadınlara yönelik hangi dijital şiddet biçimleri üretilmektedir? Kullanıcı yorumları bu söylemleri nasıl desteklemekte, yeniden üretmede veya karşı çıkmaktadır? Mizah ve ironi şiddet içeren söylemleri nasıl meşrulaştırmaktadır ya da görünmez kılmaktadır?

1.1 Sosyal Medyada Nefret Söylemi ve Kadına Yönelik Dijital Şiddet

Dijital şiddet üzerine yapılan araştırma ve raporlarda konunun ortak bir şekilde kavramlaştırılmadığı, konunun: siber şiddet, sanal şiddet, dijital şiddet, çevrimiçi zorbalık veya çevrimiçi şiddet gibi başlıklarla adlandırıldığı izlenmektedir. Avrupa Birliği Cinsiyet Eşitliği İndeksi (2022) kadına yönelik dijital şiddeti, fiziksel temas olmaksızın bilişim teknolojileri aracılığıyla gerçekleştirilen her türlü cinsiyet temelli saldırıyı kapsadığını belirtmektedir. Benzer şekilde Cinsiyetçi Dijital Şiddetle Mücadele Rehberi (2019) ve Türkiye'de Dijital Şiddet Araştırması (2021) konuyu kadınların dijital

1 Instagram Şubat 2025 tarihi itibarıyla 1.74 milyar aktif kullanıcıyla dünya genelinde YouTube ve Facebook'tan sonra en çok kullanılan üçüncü sosyal medya platformudur. Instagram Türkiye'de 58 milyonun üzerinde aktif kullanıcı sayısına sahip platform olarak görünmektedir. Kaynak: <https://wearesocial.com/uk/blog/2025/02/digital-2025-the-essential-guide-to-the-global-state-of-digital/>.

platformlarda maruz kaldığı taciz, tehdit, aşağılama ve mahremiyet ihlali gibi olumsuz davranışları ifade eder şeklinde tanımlamaktadır. Citron'un (2014, s. 4) belirttiği gibi dijital şiddet fiziksel temas içermemekle birlikte benzer ölçüde yıkıcı sonuçlar doğurabilir. Bu şiddet biçimi; hakaret, cinsel içerikli mesajlar, aşağılama, dijital ortamlarda ifşa, dışlama ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin baskılar yoluyla ortaya çıkar.

Feminist kuram, dijital şiddeti yalnızca bireyler arası bir çatışma ya da bireysel niyetlere indirgemek yerine onu patriyarkanın dijital uzamdaki yeniden üretimi olarak ele alır. Dijital şiddet kadınların çevrimiçi görünürlüklerinin sistematik olarak denetlenmesi, disipline edilmesi ve bastırılması yoluyla işleyen bir iktidar mekanizması olarak değerlendirilir. Bu bağlamda Butler'ın (2006) toplumsal cinsiyetin performatifliği üzerine geliştirdiği kuram dijital şiddetin kadınların bedenlerine ve kimlik performanslarına yönelen denetleyici bakışın nasıl yeniden ürettiğini anlamak için önemli bir çerçeve sunar. Dijital şiddet bu bağlamda yalnızca bireysel saldırı değil, aynı zamanda kadın kimliğinin sınırlarını çizen, normatif kadınlık kurgusunu yeniden inşa eden aynı zamanda bir iktidar pratiğidir. Kadınların nasıl "kadın" olmaları gerektiğine dair beklentiler, dijital şiddet yoluyla dayatılır ve bu performansın dışına çıkan kadın cezalandırılır.

hooks² (1992,1996, 2004, 2012) yıllar içindeki çeşitli çalışmalarında "ataerkil kültür", "erkek egemenliği", ve "kültürel anlatılar" kavramlarını sıklıkla kullanmıştır. Bu çerçevede yazarın erkek egemenliğiyle kuşatılmış kültürel anlatılar eleştirisi, dijital şiddetin köklerinin kültürel temsil pratiklerinde aranmasında yol gösterici olabilir. hooks, erkek egemenliğinin sadece bireysel davranışlarla değil, aynı zamanda kültürel anlatılar yani medya, din, aile yapıları, eğitim sistemi ve popüler kültür aracılığıyla sürekli bir şekilde yeniden üretildiğini vurgular. hooks'a göre medya, kadınları genellikle nesneleştirerek ve ötekileştirerek sunulurken, medya ve kültürel ürünlerde kadınlar genellikle ikincilleştirilerek ve çoğunlukla erkeklerin bakış açısıyla temsil edilmektedir (1996, 2012). Bu anlatılar kadınların değerinin fiziksel görünüme indirgenmesini, şiddetin olağanlaştırılmasını ve kadınların pasif ya da hizmet eden figürler olarak sunulmasını içerir. Bu teorik çerçeve, dijital şiddetin köklerinin kültürel temsil pratiklerinde aranmasında yol gösterici olabilir. Çünkü hooks'un yaklaşımı erkek egemenliğinin çok katmanlı kültürel mekanizmalar aracılığıyla sürekli yeniden üretildiğini gösterir. Sosyal medya platformları bu kültürel mirası devam ettirerek, kadın bedenini hem arzulanan bir meta hem de ahlaki denetim nesnesi haline getirmektedir. Türkiye'de Yıldız & Demir (2021) ve Balmumcu & Yüceyılmaz (2023) tarafından yapılan çalışmalar, siber zorbalığın özellikle genç kadınları hedef alarak görünüşleri, yaşam tarzları ve "ideal kadınlık" rollerine uygunlukları üzerine yoğunlaştığını ortaya koymaktadır.

Federici'nin (2004) dijital çağla doğrudan ilişkili olmayan ancak toplumsal cinsiyetin tarihsel kökenlerine dair yaptığı analizler dijital şiddeti daha geniş bir bağlama oturtmak açısından önemlidir. Federici, kadınların bedenleri ve emeklerinin tarihsel olarak kontrol altına alınmasının modern uzantılarından biri olarak dijital şiddeti düşünmeye imkân verir. Bu çerçevede dijital ortamların, kadınların üretkenlik ve temsil alanlarını denetim altına almanın yeni biçimlerini sunduğu söylenebilir. 2000'li yıllardan itibaren yapılan çalışmalarda sosyal medya araçlarıyla özellikle kadınlara yönelik nefret söylemi dijital şiddetin görünmeyen ama yaygın bir biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Jane (2014), kadınlara yöneltilen cinsiyetçi nefret söylemini dijital kadın düşmanlığı (*e-misogyny*) kavramıyla tartışmaya açarak, konunun bireysel değil toplumsal bir sorun olarak ele alması gerektiğini belirtir. Jane, bu söylemlerin kadınları hem psikolojik hem de toplumsal olarak sessizleştirdiğini belirtmektedir (s. 531).

Wodak (2015, s. 1-25), nefret söylemini belli bir gruba karşı düşmanlık, aşağılama, tehdit ya da dışlama içeren ifadelerden oluşan ve genellikle dil yoluyla meşrulaştırılan bir

2 Gerçek ismi Gloria Jean Watkins olan yazar büyük anneannesi ismini (bell hooks) "Ain't I a Woman: Black Women and Feminism" çalışmasıyla birlikte takma ad olarak kullanmaya başlamış ve kimliğinden çok fikirlerine dikkat çekmek ayrıca dilbilgisi kurallarının dayatmasını yıkmak için bu ismi küçük harflerle yazmayı tercih etmiştir. Kaynak: <https://www.nytimes.com/2019/02/28/books/bell-hooks-min-jin-lee-aint-i-a-woman.html>.

söylem olarak tanımlamaktadır. Wodak, özellikle toplumsal cinsiyet konusunun sağ popülist söylemlerde araçsallaştığını ortaya koymaya çalışmıştır. Kadınların kamusal görünürlüğünün, eşitlik taleplerinin ya da cinsel kimlik hakları gibi konuların “geleneksel değerlere saldırı” olarak çerçeveslendiğine vurgu yapar. Bu durum dijital platformlarda karşılığını bulur ve kadınlara yönelen dijital şiddeti meşrulaştıran zeminlerden biri haline gelir. Wodak’ın çalışma sonucu ulaştığı en kritik bulgulardan biri nefret söyleminin gündelik dil içinde sıradanlaşarak toplumsal olarak kabul edilir hale gelmesidir (2015, s. 177). Sosyal medyada “mizah”, “eleştiri”, “ironi” gibi kılıflar altında sunulan kadın düşmanı söylemler bu meşrulaştırma sürecine örnek oluşturur.

1.2. Mizah, Sosyal Medyada Kadın Temsilleri ve Toplumsal Cinsiyet

Mizah iletişimi çoğunlukla sosyal olguları konu alır ve bu içerikler eğlendirici olmaları yanı sıra bilgilendirici bir şekilde yorumlanır. Bir mesajı iletmenin estetik bir biçimi ve başlı başına yaratıcı bir eylem olarak taktir ve olumlu duygular uyandırdığı belirtilmektedir (Weber vd., 2020, s. 3). Kuipers’de (2006, s. 10), mizahı bir iletişim biçimi olarak tanımlarken, bir zevk meselesi olduğu kadar toplumsal sınırların belirlenmesi olduğunu söyler. Diğer yandan mizahın hem iktidar ilişkilerini görünmez kılma hem de toplumsal normları yeniden üretme kapasitesine sahip olduğunu vurgular (s. 53). Kuipers çalışmasında mizahın kültürel anlamda nasıl üretildiği, tüketildiği ve sınıflandırıldığına dair kapsamlı bir sosyolojik analiz sunar. Mizahın sadece bireysel zevk meselesi olmadığını, toplumsal sınıflar, kültürel sermaye, etnisite ve cinsiyet gibi yapılarla sıkı sıkıya ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çerçevede Kuipers, mizahın hem eleştirel hem de meşrulaştırıcı bir işlevi olduğunu savunur. Mizahın eleştirel işlevi, iktidarı sorgulama, toplumsal tabuları delme ve bastırılmış sesleri dillendirme potansiyelinden gelirken, meşrulaştırma işlevi ise iktidar ilişkilerini doğal gösterebilmesidir.

Billig (2005, s. 11-14) ise, mizahın bir düzenleme aracı olarak toplumda egemen olan norm ve değerleri pekiştirme işlevi gördüğünü belirtir. Mizah Billig’e göre yalnızca eleştirel değil, aynı zamanda muhafazakâr bir işleve de sahiptir: mevcut düzenin sınırlarını çizmekte, sapmaları cezalandırmakta ve farklılıkları alaya alarak dışlamaktadır. Bu işleviyle mizah Gramsci’nin hegemonya kavramıyla da (aktaran Laclou & Mouffe, 2017) ilişkilendirilebilir. Hegemonik kültür mizah aracılığıyla yeniden üretilir ve alt sınıflar ya da marjinal gruplar bu kültürel üretime gönüllü olarak katılırlar. Mizah yalnızca bireyler arası etkileşimde kullanılan bir eğlence biçimi değil, aynı zamanda toplumsal düzenin sürdürülmesinde işlev gören kültürel ve ideolojik bir pratiktir. Bu yönüyle mizah, ideolojinin gündelik yaşamdaki görünüm alanlarından biridir. Konu bu açıdan ele alınarak eleştirel perspektiften değerlendirildiğinde, mizahın hangi değerleri, normları ve iktidar biçimlerini yeniden ürettiği sorgulanmaya açık hale gelir. Zira bu sorgulama olmadan mizah aracılığıyla dile gelen ayrımcı söylemler toplumsal eşitsizlikleri görünmez kılmaya devam edecektir.

Mizahın toplumsal cinsiyet rollerini güçlendirdiğine dair bir eleştiri geliştiren Lockyer & Pickering (2005, s. 3-5), mizahın yalnızca masum bir eğlence biçimi olmadığını, aynı zamanda toplumsal dışlanma, ayrımcılık ve önyargıların yeniden üretiminde etkili olabileceğini savunmuşlardır. Yazarlara göre sadece şaka denilerek meşrulaştırılan mizahi temsiller, özellikle kadınlar gibi tarihsel olarak dışlanan gruplar için sorgulanmaz hale gelir. Chambers, (2005, s. 162-163) kadınlara yönelik mizahın sıklıkla aşağılayıcı kalıp yargılara dayandığını ve bu kalıp yargıların “komiklik” maskesi altında normalleştiğini ortaya koyarak, mizahi temsillerde kadınların sıklıkla duygusal, akılsız, paragöz, kontrolcü ya da şirret olarak sunulduğunu belirtir. Bu temsiller toplumsal cinsiyet rollerini güçlendirerek eleştirel bir sorgulamanın önünü kapatmaktadır.

Dijital kültürün gündelik hayatla iç içe geçtiği yeni medya ortamında toplumsal cinsiyet temsilleri, özellikle mizah aracılığıyla yeniden üretilen söylemler için giderek daha fazla görünür hale gelmektedir. Sosyal medya platformlarda mizah ile cinsiyetçilik arasındaki sınırlar bulanıklaşmakta, bu yolla mizah toplumsal eleştiri işlevi yerine eşitsizlikleri yeniden üretmektedir. Weber vd.nin (2023, s. 26) çalışmaları sonucu

ulaştıkları bulgular, sosyal medyada veya canlı komedi performanslarında cinsiyetçi şakaların tekrarlanması kadınlar için birçok olumsuz sonuca yol açtığını ve cinsiyetçi iklimi daha da kötü hale getirdiğini ortaya koymaktadır Benzer şekilde Ford vd.nin (2008, s. 160) dikkat çektiği gibi mizahın sağladığı eğlenceli zararsızlık algısı, özellikle kadınlara yönelik cinsiyetçi ve ayrımcı temsillerin eleştiriden muaf tutulmasına neden olurken, dijital şiddeti yaygınlaştırmaktadır.

Evlilik kurumu tarihsel olarak patriyarkal normlar içinde şekillenmiş ve bu yapı içerisinde kadına çoğunlukla bakımdan sorumlu, duygusal emek sunan ve itaatkâr eş rolleri atfedilmiştir (Delphy, 1984; Oakley, 1974). Bu roller, toplumsal cinsiyet rejimlerinin ev içindeki yeniden üretimiyle hem kültürel hem ekonomik düzeyde, kadınlar aleyhine eşitsiz bir yapı oluşturur. Kadınlar, bu rollerin gerektirdiği sorumlulukları yerinde getirdiklerinde “iyi eş” ya da “iyi anne” olarak tanımlanırken, bu role uymadıklarında toplumsal baskı, dışlanma veya şiddetle karşılaşabilmektedirler. Evlilik hayatı toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yoğun bir biçimde deneyimlendiği bir alan olarak kadınların toplumsal konumlarının ve bireysel kimliklerinin dönüşümünü doğrudan etkilemektedir. Evlilik kurumunda kadına atfedilen geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri günümüzde sosyal medyada da yeniden üretilerek dolaşıma sokulmaktadır. Dijital ortamlarda inşa edilen kadın temsilleri mevcut toplumsal cinsiyet normlarını pekiştiren ve güçlendiren dijital anlatılar olarak değerlendirilebilir.

2. Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Instagram’da yer alan söylemlerin derinlemesine analizi için 1970’li yıllarda geliştirilen ve 1990’lı yıllarda önem kazanan Eleştirel Söylem Analizi (ESA) yöntemi tercih edilmiştir. Yöntem, toplumsal ve politik bağlamları ve elbette yan anlamaları da analize dahil ederek bir metnin/temsilin “ne hakkında ne söylemek istediği” ile ilgilenmektedir (Gürler, 2020, s. 144). Çalışmada ESA’nın tercih edilme nedeni analizin temsilcileri tarafından geliştirilmiş temel prensiplerdir: “sosyal problemlere odaklanma, eleştirel olma, özgürleştirici bir bilgi birikimine hizmet etme ve disiplinler arası” olmasıdır (Şah, 2020, s. 228). Ayrıca Van Dijk’ın (1993, s. 359) dikkat çektiği gibi, özellikle cinsiyet eşitsizlikleri bağlamında toplumsal eşitsizlik ve tahakkümle ilgileniyor oluşu yöntemi bu alanda yapılan çalışmalar için önemli kılmaktadır.

Çalışmada veri kaynağı olarak Instagram seçilmiş, verilerin toplanması sürecinde öncelikle amaçlı örneklem yöntemiyle #evlilikhayatı #kadınerek #evlilikmizah etiketleriyle tarama yapılmıştır. Bu tarama sonrası Instagram algoritmasının önerdiği hesaplar incelenmiş, evlilik ve kadın/erkek ilişkileri temalı mizahi içerikler paylaşan kamuya açık 10 hesap takip edilmiştir.

Bu hesaplar içinden araştırma konusuyla uyumlu paylaşımlar yapan 100 bin ve üstünde takipçi sayısına sahip üç hesap araştırma örneklemleri olarak seçilmiştir:

1. Sevim Oyar Yavuz (Sevim ve Aykut) ismiyle 265 bin takipçi sayılı @sevimileaykut adlı hesap.
2. Şevval Özkan Temiz (Şevval ve Özkan) ismiyle 141 bin takipçi sayılı @Ozkan8sevval adlı hesap.
3. Hasan Danışık (Hasan ve Özlem) ismiyle 566 bin takipçi sayılı @hasan_ve_ozlem adlı hesap.

Seçilen bu hesapların profilleri araştırma soruları çerçevesinde incelenmiş ve analiz birimleri olarak öncelikle her bir hesaptan 10’ar tane olmak üzere 01 Aralık 2024-31 Mayıs 2025 tarihleri arasında altı aylık sürede paylaşılmış evlilikte kadınlık ve kadınlığa dair doğrudan ya da dolaylı ifadeler içeren toplam 30 reels³ videosu analiz için seçilmiştir. İkinci aşamada ise seçilen bu 30 içeriğe, kullanıcı/takipçiler tarafından yapılan yorumlar içinden en çok beğeni almış 15’er yorum analiz için belirlenmiştir. Toplamda 30 farklı

3 Instagram Reels vidolarını; “Reels yaratıcılığınızı geliştirmek, topluluğunuzu büyütmek ve kariyerinizi ilerletmek için en iyi yerdir” olarak tanımlamaktadır. Kaynak: https://creators.instagram.com.reels?locale=tr_TR.

içerik ve 450 yorumdan oluşan bir veri setine ulaşılmıştır. Ulaşılan veriler Van Dijk'in (1998, 2008) ESA yaklaşımı çerçevesinde sistematik olarak incelenmiştir. Analiz, Van Dijk'in (2008, s. 85-101) önerdiği iki temel boyutta: "mikro düzey: dilsel yapı ve söylemsel stratejiler" ve "makro düzey: İdeolojik yeniden üretim hegemonya" üzerinden yürütülmüştür.

3. Bulgular

Analiz sürecinde her bir video içeriği deşifre edilmiş, çalışma bağlamında oluşturulan kategoriler ve kodlara ulaşılmış, söylemsel stratejiler tespit edilmiş ve kullanıcı yorumları ile etkileşim oranları değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede anılan hesaplara ait analiz birimlerine ilişkin veriler **Tablo 1.**, **Tablo 2.** ve **Tablo 3.**'de sunulmuştur.

Tablo 1. Hasan ve Özlem Instagram Hesabından İncelenen Reels Videoları

Video No.	Video Başlığı	Beğeni	Yorum	Yeniden Paylaşım
1	Bu kadınların hepsi aynı 😏😏😏😏	10,000	428	4,959
2	Bu bayram bir çift çorap Hasan'a yeter	12,900	515	4,904
3	Bunu bana yapamazsın müjgan	38,200	1,404	11,800
4	Kim daha iyi kullanıyor	15,700	308	4,296
5	Kibarlık yapan kocam	48,700	1,577	19,600
6	Özür dilemek için kredi çeken kocam 😏	24,700	417	25,300
7	Her şey görüldüğü gibi olmayabilir	307,000	2,606	145,000
8	Sence burada kim hatalı?	38,300	1,136	21,400
9	Acaba kredi kartını kapattırsam mı?	27,000	634	31,300
10	Sizin kocalarınız da böyle mi?	29,200	1,042	24,600

Tablo 2. Şevval ve Özkan Instagram Hesabından İncelenen Reels Videoları

Video No.	Video Başlığı	Beğeni	Yorum	Yeniden Paylaşım
1	Çok eğlendik 😊	39,000	222	34,500
2	Sonu 😊	8,334	142	9,002
3	Yardım edeyim ben dur 😊	79,500	1,637	73,000
4	Sezon Finali 😊	19,600	157	27,800
5	Ne oldu şimdi?	30,000	390	67,000
6	Nasıllarmış?	12,000	108	7,523
7	Abartıyormuyum ya?	7,661	65	1,794
8	Başardım sanki	24,900	161	40,000
9	Yırt onu yırt, yırt	143,000	264	125,000
10	Şarkı Özkan'ın Mood	28,300	459	123,000

Tablo 3. Sevim ve Aykut Instagram Hesabından İncelenen Reels Videoları

Video No.	Video Başlığı	Beğeni	Yorum	Yeniden Paylaşım
1	Dışarı çıkılırken	212,000	1,968	269,000
2	Kadınlar mı normal, erkekler mi normal?	47,600	724	73,700
3	Bu doğru mu?	68,200	2,562	77,400
4	Aslan eşine gönder	233,000	7,390	413,000
5	Kıskanç mıyız Kızlar	43,800	705	18,800
6	Aykutt düşme haa	70,000	1,050	32,100
7	Siz ne düşünüyorsunuz?	105,000	1,908	85,100
8	Bu doğru mu?	31,300	522	35,200
9	Haklılık payı % kaç?	25,100	198	17,400
10	Kızlar neden böylesiniz yaa?	25,600	351	18,300

Ulaşılan veriler Van Dijk'in mikro analiz düzeyiyle çalışma soruları çerçevesinde incelendiğinde, üç hesapta da sistematik kelime seçimleri kadın karşıtı ideolojinin dilsel inşa süreçlerini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Kelime alanları analizi, kadınları tanımlayan ifadelerin üç temel kategoride yoğunlaştığını göstermektedir: patolojik

tanımlar (“iki ruhlu”, “deli gibi”, “manyak”, “dengesiz” vb.), olgun olmayan nitelendirmeleri (“bebek gibi”, “beş yaşında mı?”, “çocuk”) ve olumsuz kategorizasyonlar (“mızımız”, “çirkef”, “görgüsüz”, “şeytan”).

Videolar ve yorumlarda, şiddet eylemlerinin dil içindeki normalleştirme süreci, meşrulaştırıcı (“hak etti”, “az etmiş”, “iyi oldu”), teşvik edici (yırt onu”, “ez Hasan’ı”, “bileğine kuvvet”) ve küçümseyici (“hafif olmuş”, “bu da bişey mi”) ifadeler aracılığıyla gerçekleşmektedir. Söz dizimsel düzeyde ise aktif-pasif yapıların ideolojik işlevi dikkat çekmektedir; kadın karakterler sürekli aktif fail konumunda (“özlem vurdu”, “Şevval sinirlendi”, “Sevim tokat attı”) sunulurken, erkek karakterler pasif mağdur rolünde (“Hasan dayak yedi”, “Özkan çekiyor”, “Aykut şaşkın kaldı”) konumlandırılmaktadır. Bu dilsel strateji, geleneksel güç ilişkilerinin tersine çevrildiği bir illüzyon yaratarak, kadını eylem başlatıcısı, erkeği ise tepki veren özne olarak tanımlamaktadır. Modal yapılar ve dayatmacı dil kullanımında direktif fiiller (“yapmalı”, “etmeli”, “olmalı”), kategorik ifadeler (“hepsi aynı”, “hiçbiri farklı değil”) ve genelleştirici yapılar (“bütün kadınlar”, “bütün erkekler”) toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılarının devam ettirilmesi işlevi görmektedir.

İçerikler bağlamsal düzeyde ele alındığında ise söylemsel pratiklerde, şiddetin mizahi maskeleyme mekanizmaları aracılığıyla toplumsal kabul görme süreçlerini ortaya koymaktadır. Şiddetin komedi formatına dönüştürülmesi, Instagram’da sistematik bir medyatik strateji olarak kaşıma çıkmaktadır: neşeli arka fon müzikleriyle desteklenen şiddet sahneleri, kahkaha emojileriyle normalleştirme ve gerçektışı şiddet seviyelerinin “komik” gösterilmesi teknikleriyle gerçekleştirilmektedir. Metinler-arası referansalar ise içeriklerde popüler kültür unsurlarının, tanınmış şarkı ve film repliklerinin kullanımı, eski komedi Türk filmi referanslarıyla nostaljik meşrulaştırma ve “POV”, “mood” gibi çağdaş sosyal medya jargonun eklenmesi yoluyla söylemin güçlendirilmesini sağlamaktadır.

Kullanıcı etkileşimi ve söylemlerin yeniden üretimi süreçlerinde üç temel kategori belirginleşmektedir. Destekleyici söylemler “haklı”, “iyi yapmış” gibi doğrulayıcı ifadeler, “bu ben”, “aynı, bende var” şeklindeki özdeşleşme beyanları ve “çok güzel”, “süper” taktir bildirimleri aracılığıyla ise şiddetin onaylanması sağlamaktadır. Sınırlı eleştirel söylemler “şiddete hayır”, “komik değil” biçimindeki direkt eleştiriler, “tam tersini düşünelim” perspektif değiştirme çabaları ve “yazık”, “üzücü” empati ifadeleri ile söyleme direnç göstermektedir. Meşrulaştırıcı söylemler ise “erkek hatalı”, “provoke etmiş” suçu aktarma stratejileri ve “mizah bu”, “ciddiye almayın” küçümseme yaklaşımlarıyla şiddetin toplumsal kabulünü pekiştirme işlevi görmektedir. Bu söylemsel döngüler, şiddetin sosyal medyada medyatik inşa sürecinde kullanıcıların aktif katılımcı rolü üstlendiğini ve söylemin yeniden üretiminde belirleyici etkiye sahip olduklarını göstermektedir.

Analiz sonucu makro düzeyde ise sistematik bir anti-feminist tepki söyleminin varlığı, kadın haklarının toplumsal ilerlemesine karşı hegemonik direnç mekanizmalarını açığa çıkarmaktadır. “Güçlenen kadın=şiddet uygulayan kadın” denkleminin inşa edildiği bu söylemsel yapıda, kadın haklarındaki ilerlemeler “erkek düşmanlığı” olarak çerçevelenmekte, ekonomik bağımsızlık “agresiflik” belirtisi olarak sunulmakta ve eşitlik talepleri “mantıksızlık” olarak kodlanmaktadır. Hegemonik erkeklik krizi anlatısı ise modern erkeğin “mağdur” konumunda gösterilmesi, geleneksel erkek rollerinin (aslan”, “reis”) nostaljik idealleştirilmesi ve erkek şiddetinin görünmez kılınması stratejileri aracılığıyla patriyarkal düzenin yeniden meşrulaştırılmasını hedeflemektedir.

Van Dijk’in ideolojik kare analizi çerçevesinde pozitif öz-sunum (erkek) kategorisinde sabır (“Allah sabır versin”, “çok çekiyor”), fedakârlık (“kendini feda ediyor”, “her şeyini veriyor”), mağduriyet (“yazık”, “ne çekiyor”, “hayatta mı?”) ve mantıklılık (“erkek normal”, “düz mantık”) özelliklerinin vurgulandığını göstermektedir. Negatif öteki sunum (kadın) kategorisinde ise, şiddet uygulama (fiziksel/psikolojik saldırganlık), mantıksızlık (“anlaşılmaz”, “dengesiz”), çıkarıcılık (“materyalist”, “para için affediyor”) ve kontrolcülük (“kıskanç”, “baskıcı”, “manipülatif”) özelliklerinin sistematik atfedilmesiyle karakterize edilmektedir. Dijital hegemonya mekanizmaları, algoritma ve

ideolojik döngüsü aracılığıyla bu söylemin toplumsal yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Yüksek etkileşim oranları (şiddet içerikli videoların %87 daha fazla etkileşim alması), viral yayılım dinamikleri ve yankı odası etkisi sosyal medya platformlarının ideolojik yeniden üretim süreçlerindeki belirleyici rolünü ortaya koymaktadır. Bu mekanizmalar, anti-feminist söylemin dijital ortamda hegemonik konumunu pekiştirmekte, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini yeniden üreterek, kadına yönelik dijital şiddetin normalleştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Gerçekleştirilen bu analiz sonunda anılan hesaplarda üretilen içerikler ve kullanıcı yorumlarına ilişkin beş ana tema tespit edilmiş ve bu temalar kuramsal tartışma bölümünde özetlenen kavramlar çerçevesinde mizahın ideolojik işlevlerine dair yaklaşımlarla aşağıda daha geniş bir şekilde örneklerle değerlendirilmiştir.

3.1. Mizah Perdesi Altında Fiziksel Şiddetin Normalleştirilmesi

İncelenen videolarda en dikkat çekici bulgu, fiziksel şiddetin sistematik olarak mizah unsuru haline getirilmesi ve bu yolla şiddetin toplumsal düzeyde normalleştirilmesidir. Özellikle Hasan ve Özlem hesabında bu söylemsel strateji açık bir şekilde gözlemlenmektedir. Analiz edilen 30 reels videosu içerisinde fiziksel şiddet içeren sahnelerin %70'lik (21 reels) bir orana sahip olması, bu tür içeriklerin rastlantısal değil, sistematik bir söylemsel tercih olduğunu göstermektedir. Hasan ve Özlem hesabından alınan "bu kadınların hepsi aynı (4 adet kahkaha emoji)" başlıklı videoda, erkek karakter eve alışveriş poşetleriyle gelir ve yorgun haldedir. Kadın karakterin sevgiyle yaklaşmasına karşın, erkeğin "dur şunları koyayım önce" demesi üzerine, kadın sinirli bir şekilde adama tekme atar ve yere düşerken "sanki sarılsan ne olacak" diyerek adama tükürür ve tekrar tekme atar. Bu sahnede fiziksel şiddet, söylemsel düzeyde üç aşamada gerçekleşmektedir: Tekme, tükürme, ikinci tekme. Video başlığındaki ifade ve kahkaha emoji kullanımı, bu şiddetin mizah kategorisine dahil edilmeye çalışıldığını göstermektedir.

Benzer şekilde yine aynı hesaptan paylaşılan "her şey görüldüğü gibi olmayabilir" başlıklı videoda erkek kadına sinirli dil ve mimiklerle "ne diyorsun sen lan ha" diyerek tehdit ediyor ve vurmaya kalkıyor. Ancak sahne değiştiğinde erkeğin aslında eli bacağı sargılı, kafası ve boynu sargılı ve oksijen tüpü takılı vaziyette acı çeker halde olduğu görülmektedir. Videodaki bu ters köşe kadının şiddet uygulayabilen bir varlık olarak kodlanmasıyla sonuçlanmaktadır. Bir diğer içerik olan "Bunu bana yapamazsın Müjgan" videosunda kadın karakter, müzikle dans eden erkeğin kafasına plastik sepeti vurma efekti eşliğinde geçirmektedir. Video içerisinde "Son sahneye DİKKAT!!!" uyarı yazısının bulunması, şiddet sahnesinin video için ana cazibe unsuru olarak kurgulandığını göstermektedir. Bu durum şiddetin eğlence değeri için kullanılması pratiğini örneklemektedir.

Kullanıcı yorumlarının analizi, fiziksel şiddetin toplumsal düzeyde nasıl meşrulaştırıldığını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. İncelenen 450 yorumun %67'si (320 yorum) şiddeti destekleyici niteliktedir. En yüksek etkileşim alan destekleyici yorumlar arasında "Özlem kesinlikle haklı", "Ne güzel yaptı", "Tükürme çok iyi", "Ellerine sağlık yengenin", "Az etmiş enişte, yaşıyorsun diye sadaka ver" yer almaktadır. Bu yorumlar şiddetin "haklılık", "adalet" ve "ceza" çerçevesinde sunulur meşrulaştırıldığını göstermektedir. Bu yorumlarda şiddet eylemlerinin değerlendirilmesi yapılmamaktadır: "bu sefer dayaksız yırtacak gibiydin ama şansını çok zorladın", "şu çantayı kafasına fırlat ki Müjgan'ı görsün". Bu yorumlarda şiddet normal bir "performans" olarak değerlendirilmektedir.

Buna karşın şiddete karşı çıkan kullanıcı yorumları ise %15 (68 yorum) azınlıkta kalmakta: "gereksiz bir video" ve "şiddetin dozu giderek artıyor, kendinize gelin". Ancak bu eleştirel yorumlar genellikle düşük beğeni almakta ve yorum yapan kullanıcılar "espri anlayışın yok", "Bu kadar hassas olma" gibi tepkilerle karşılaşmaktadır.

3.2. Kadına Yönelik Kalıp Yargıların Sistematik Yeniden Üretimi

İncelenen içeriklerde kadınlık kimliği, geleneksel ataerkil söylemlerde bulunan kalıp yargılarla mizah yoluyla sistematik olarak yeniden üretilmektedir. Bu bulgu Butler'ın (2006) toplumsal cinsiyetin performatifliği kuramını desteklemekte ve dijital şiddetin kadınların kimlik performanslarına yönelen denetleyici bakışı nasıl yeniden ürettiğini açıklamaktadır. Örneğin "kontrolcü kadın" kalıp yargısı analiz edilen videolarda %60 (18 video) oranında en sık karşılaşılan temsil biçimidir. Şevval ve Özkan hesabından alınan "Sezon Finali" videosunda kadın kocasını kapıdan uğurlar ancak erkek henüz binadan çıkmadan peş peşe kontrol mesajları gönderir: "Konumunu aç!!", "niye yazmıyorsun, neredesin yine?", "ne zaman geleceksin, çıldırtma beni". "Nasıllarmış?" videosunda ise kadın kocasının annesini aramasından rahatsız olmakta ve çay bardağını sinirli şekilde masaya fırlatarak tepki vermektedir. Sevim ve Aykut hesabından "Bu doğru mu?" videosunda ise kadın erkek yan yana yolda yürürken başka bir kadın erkeğe yaklaşıp "Aykut naber" diyerek selam verir, kadın bu duruma sinirlenip alyansını çıkartarak kocasına verir ve tokat atar. Bu video sekanslarında kadın karakterlerin davranışları ESA çerçevesinde olumsuz özelliklerle kodlanmaktadır: İletişim tarzı "kontrol" ve "baskı", duygusal ifade biçimi "çıldırtma", sosyal davranış ise "kıskanç" olarak çerçevelenmektedir. Kullanıcı yorumlarına bakıldığında ise bireysel davranışın tüm kadın cinsine genellendiği söylemsel stratejileri içermektedir (toplam 127 genelleme yorumu): "benim hanım temsili", "demek ki bu kadınların hepsi böyle", "bunlar yüzünden ayrıldım", "hepsi mi aynı", "Türk kızı ile uğraşılmaz".

Benzer şekilde "Duygusal tutarsızlık" kalıp yargısı %53 oranında karşılaşılan ikinci yaygın temsildir. Şevval ve Özkan hesabından "Ne oldu şimdi?" başlıklı videoda, çift dışarıda mutlu bir gün geçirip eve döner. Kadın kapıda "aşkım bugün çok güzel bir gündü. Sen var ya mükemmel bir eşsin. Çok mutlu oldum bugün" derken, evin kapı eşiğinden geçer geçmez arka fonda gerilim müziği çalar ve "sen bana değer vermiyorsun... valizini topla annenlerin evine git" diyerek 180 derece tavır değişikliği gösterir. "Abartıyormuyum ya" videosunda kadın hiçbir sebep yokken saçının ucundan küçük bir parça keser, makası masaya fırlatır ve kocasına saçındaki değişiklik için "fark ettin mi" diye sorar.

Bu videolar, kadının duygularının "tutarsızlık", öngörülemezlik" ve "mantıksızlık" çerçevesinde kodlandığı söylemsel stratejileri örneklemektedir. Diğer yandan kullanıcı yorumlarında patolojileştirme süreci devreye girmektedir: "iki ruhlu derler buna, yani deli gibi", "bende evin kapısından girince hasta oluyorum", "çok geri zekalılık ya", "deli", "hasta" gibi ifadeler kadın duygularını patolojik olarak etiketlemektedir. "Maddi çıkar odaklı kadın" kalıp yargısıyla %47 oranında karşılaşılmıştır. Hasan ve Özlem hesabından "Özür dilemek için kredi çeken kocam" başlıklı videoda, evin zemininde adam tarafından 200 TL'lik banknotlarla "özür dilerim" yazısı oluşturulmuş, kadın parayı görünce hemen kocasını affetmiştir. "Bu bayram bir çift çorap Hasan'a yeter" videosunda kadın AVM'de sürekli aldığı yani kıyafetleri kocasının eline tutuşturuyor, para istiyor ve almak için zorluyor. Bu videolar kadın karakterlerin duygusal tepkilerinin maddi unsurlarla kontrol edilebileceği tezini mizahi olarak sunmaktadır. Kullanıcı yorumlarında kadın düşmanı söylemler gelişmektedir: "özü mü yoksa parayı mı kabul etti", "Satılık sevgi, hemen boşa böylesini", "Hiçbir kadın böyle özre hayır demez", "yuvayı dışı kuş yapar, biraz bonkör olmakta fayda vardır".

3.3. Erkeklik Krizi ve Hegemonik Erkeklik Söylemleri

İncelenen içeriklerde erkeklik kimliği, geleneksel ataerkil normlardan sapan, güçsüzleştirilen bir kimlik olarak sunulmakta ve bu durum mizahi bir kriz anlatısına dönüştürülmektedir. Bu durum Connell'in (1995) hegemonik erkeklik kuramını desteklerken, erkeklik performansının sürekli yeniden inşa edilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Paradoksal olarak bu görünürdeki "güçsüzleştirme" ataerkil yapıları pekiştirmektedir. Erkeklik eleştirisi içeren 198 kullanıcı yorumu temel alındığında,

erkeklik performansına yönelik kaygılar sistematik olarak gözlenmektedir: “bir erkek kendini bu hale sokar mı? ben izlerken utandım”, “bu tipleri her yerde görmek sıkıcı”, “bir de erkeğim diye geziyor ortalıkta. Utanmadan böyle şeyler yapıyor rolde olsa”, “bir erkek bu kadar kılıbık olamaz”, “erkeklik nerde kaldı”. “Kılıbık”, “utanç”, “yaşayamaz” kelimeleri erkekliğin doğru performansının sergilenmediğini ima etmekte ve hegemonik erkeklik normlarından sapmanın toplumsal düzeyde cezalandırılacağını göstermektedir.

Normatif erkeklik beklentileri şu şekilde ifade edilmektedir: “sen erkek olamazsın”, “adam gibi adam ol”, “erkek adam öyle yapmaz”, “gerçek erkek bu şekilde davranmaz”, “ağırlığını koyma lazım”. Bu beklentiler hegemonik erkekliğin fiziksel güç, duygusal kontrol ve dominant pozisyon gibi temel özelliklerini içermektedir. Sevim ve Aykut hesabından “Aslan eşine gönder” başlıklı videoda kadın alışveriş masrafları konusunda kendisini eleştiren kocasına karşı “aslan” metaforunu stratejik olarak kullanarak ego masajı yapar: “sen benim kocamı küçümseyemezsin tamam mı? Benim evde aslan gibi bir kocam var...aslanın eşi de aslandır” diyerek para harcamasını eşine onaylatır. Bu durum kadın ajanlığının ataerkil sistem içinde kalarak onun yeniden üretilmesine hizmet ettiğini göstermektedir.

Kullanıcı yorumlarında erkek mağduriyeti söylemi gelişmektedir: “vay manipölasyonun dibi”, “çünkü sen bir enayisin”, “adamı kandırdı”, “sıçtın oğlum bence, sen bitmiş bir erkeksin”. Bu yorumlar erkek karakteri “masum mağdur” konumunda sunarak kadın karakteri “hileci”, “manipölator” olarak kodlamaktadır. Erkeklik performansına dair onay arayışı şu yorumlarda görülmektedir: “ilk defa erkek gibi oldun”, “Hasan abinin ilk defa yüzü güldü”, “nihayet erkek olmuş”. Bu yorumlar erkekliğin sürekli kanıtlanması gereken bir performans olduğunu göstermektedir.

3.4. Evlilik Kurumunun Çarpıtılmış Temsili

Analiz edilen 30 videodan 24’ünde (%80) evlilik çatışma odaklı olarak sunulmaktadır. Bu yüksek oran, evlilik kurumunun sistematik olarak problem alanı olarak kodlandığını göstermektedir. Evlilik kurumu sürekli çatışma halinde olan, güç mücadelesinin yaşandığı ve hegemonik ilişkilerin sergilendiği bir alan olarak tarif edilmektedir. Geleneksel ataerkil düzende erkeğin dominant olduğu evlilik kurumu, analiz edilen videolarda kadının fiziksel ve psikolojik olarak baskın olduğu bir yapı olarak sunulmaktadır. Bu “tersine çevirme” stratejisi ilk bakışta kadın güçlenmesi gibi görünse de aslında geleneksel güç ilişkilerini sorgulamak yerine onları farklı bir formda yeniden üretmektedir.

Sevim ve Aykut hesabından “Dışarı Çıkılırken” videosunda kadının arkadaşlarıyla dışarı çıkarken erkek “tamam hayatım, iyi eğlenceler” derken, erkek çıkacağına kadın sürekli sorgulama yapar ve erkek üzülerek çıkmaktan vazgeçer. “Kadınlar mı normal, Erkekler mi normal?” videosunda ise erkek kadına Instagram’dan bir kadın resmi gösterince kadın sinirlenip gider, aynı durumun tersi kadın tarafından yapıldığında erkek olumlu tepki verir. Videolarda kadın karakterlerin sergilediği “güç” Butler’ın belirttiği cinsiyet normlarının içinde kalmaktadır. Kadın gücü fiziksel şiddet, duygusal manipölasyon, ekonomik baskı ve sosyal kontrol şeklinde kodlanmaktadır. Bu güç biçimleri geleneksel olarak “olumsuz” kodlanan davranışlardır ve kadın güçlenmesini patolojik çerçevede sunan kadın düşmanı söylemleri desteklemektedir.

Videolarda ekonomik kaynakların kontrolü sistematik olarak çatışma konusu olarak işlenmektedir. Hasan ve Özlem hesabının %80’i, Sevim ve Aykut hesabının %60’ı ve Şevval ve Özkan hesabının %40’ı ekonomik temalar içermektedir. Bu temsil biçimi kadının erkek bakış açısıyla sunulması pratiğini örneklemektedir. Evlilik içi iletişim kategorilerinde: şikâyet ya da eleştiri 108 sahnede %45, çatışma ve tartışma 84 sahnede %35, manipölasyon ve ikna 36 sahnede %15 ve olumlu iletişim ise 12 sahnede %5 olarak kodlanmıştır. Bu dağılım evliliğin problem çözme değil, sürekli çatışma alanı olarak kodlandığını göstermektedir. Kullanıcı yorumlarında evlilik kurumuna yönelik olumsuz tutumlar pekiştirilmektedir: “Sonra gel evlen diyorlar”, “bekarlığın gözünü seveyim”, “bu yüzden kesinlikle evlenmeyi düşünmüyorum”, evlerden ırak”.

3.5. “Sadece Şaka” Söylemiyle Dijital Şiddetin Meşrulaştırılması

İncelenen içeriklerin en problemli yanı, ciddi toplumsal sorunların “mizah” etiketiyle sunulması eleştiriden muaf tutulmaya çalışılmasıdır. Bu noktada mizahın iktidar ilişkilerini görünmez kılma kapasitesi devreye girmektedir. 450 kullanıcı yorumunun analizi “sadece şaka” söyleminin %73 oranında (329 yorum) kullanıldığını göstermektedir. Bu yüksek oran, mizahın sistematik bir savunma mekanizması olarak işlev gördüğünü kanıtlar niteliktedir. Bulgularda mizahın dört temel ideolojik işlev tespit edilmiştir. İlk olarak, sorunu görünmez kılma mekanizması devreye girmektedir. Kullanıcı yorumlarında şiddete yönelik eleştirilere verilen yanıtlar sistematik olarak “şaka yapıyorlar” söylemiyle karşılanmaktadır. Eleştiri ve savunma diyalogu örnekleri şu şekildedir: “şiddetin dozu giderek artıyor kendinize gelin” eleştirisine “Çok ciddiye alıyorsun, şaka yapıyorlar” savunması; “şiddete hayır! gereksiz bir video” eleştirinse “espri anlayışın yok” savunması. Analiz edilen toplam 127 eleştirel yorumun %73’üne “espri” vurgusu (“ironidir” ya da eğlenceli emoji ekleyerek) yapılarak yanıt verilmiştir.

İkinci olarak, kalıp yargıları doğallaştırma süreci işlemektedir. “Kadınlar böyle işte”, “bütün kadınlar aynı”, “düz mantık, bunlar yapı gereği böyle” gibi yorumlar mizah aracılığıyla toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının doğal ve değişmez olduğu izlenimini yaratmaktadır. Üçüncü olarak, şiddet kültürünün normalleştirilmesi gerçekleşmektedir. “Dayak yemek güzel şeymiş”, “Az bile yapmış”, “hak etti”, “daha çok çekeceğin var”, “şifa olsun” gibi yorumlar fiziksel şiddetin sistematik olarak komik gösterilmesini desteklemektedir. Dördüncü olarak, eleştirel seslerin marjinalleştirilmesi süreçleri devreye girmektedir. Şiddeti eleştiren yorumların beğenilmemesi, bu yorumları yapanların “şakadan anlamadıklarının” söylenmesi ve “aşırı hassas” olmakla suçlanması sonucuyla karşılaşılmaktadır.

Gramsci’nin hegemonya kavramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, kullanıcılar bu videolarda ataerkil ideolojinin “rıza” temelinde yeniden üretilmesini sağlamaktadır. Kullanıcılar şiddet ve cinsiyet ayrımcı içerikleri beğenmekte, yorum yapmakta ya da yeniden paylaşmaktadır. İncelenen videolar yüksek etkileşim oranlarına sahiptir: ortalama 89.300 beğeni, 1.106 yorum, 81.600 paylaşım ve tahmini 15 milyon+ görüntülenme. Bu rakamlar Sunden & Paasonen’in (2020) dijital medyanın duygulanımsal ekonomisiyle ilgili analizini desteklemektedir. Şiddet ve çatışma içerikleri platform algoritması tarafından “etkileşim yaratan” içerik olarak değerlendirilmekte ve daha geniş kitlelere ulaştırılmaktadır.

4. Tartışma ve Sonuç

Instagram’da evlilik ve kadın-erkek ilişkileri hakkındaki mizahi içeriklerde yer alan kadın temsillerine ilişkin bulgular, mizahın sadece “masum eğlence” olmadığını, aksine cinsiyetçi ideolojileri yaygınlaştıran güçlü bir araç olarak işlev gördüğü sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulguları, mizahın toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini yeniden üretme konusundaki sistemli gücüne ışık tutmaktadır. Reilly (2011), Pogrebin & Poole (1988) gibi araştırmacıların, çevrimiçi mizahın ayrımcılığı meşrulaştırdığını ve ironinin sorumluluğu gizlediğine dair tespitleri, bu çalışmanın bulgularıyla güçlü bir doğrulama bulmaktadır. Fiziksel şiddetin sistematik olarak mizah unsuru haline getirilmesi, kadın kimliğinin kalıp yargılarla yeniden üretilmesi ve evlilik kurumunun çatışma odaklı sunumu, dijital platformlarda kadınlara yönelik önyargıların nasıl yaygınlaştırıldığını örneklerini oluşturmaktadır.

Feminist kuramın temel yaklaşımları bu bulgular ışığında yeniden anlam kazanmaktadır. Butler’ın performativite kuramı, hooks’un kültürel anlatılar eleştirisi ve Federici’nin tarihsel kontrol analizi birleştirilerek dijital çağda patriyarkanın nasıl yeniden üretildiği açıklanmaktadır. İncelenen içeriklerde kadınların güçlü gösterilmesi paradoksal bir durum yaratmakta, bu “tersine çevirme” stratejisi geleneksel güç ilişkilerini sorgulamak yerine onları farklı bir formda pekiştirmektedir.

Bu "tersine çevirme" stratejisinin ne denli sorunlu olduğu, Türkiye'deki kadın cinayeti istatistikleri ışığında daha da belirginleşmektedir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun (2024) verilerine göre, 2024 yılında 394 kadın cinayeti ile 259 şüpheli kadın ölümü gerçekleşmiş, bu sayı platform veri tutmaya başladığından bu yana en yüksek rakam olmuştur. Bu cinayetlerin %71'i aile içindeki erkekler tarafından, %42'si evli olduğu erkek tarafından gerçekleştirilmiştir.

Sosyal medyada kadının "güçlü" ve erkeğin "mağdur" olarak sunulduğu mizahi içerikler, bu gerçeklikle taban tabana zıttır. Kadınların %57'sinin evlerinde öldürölmesi ve 20 kadın koruma kararı olmasına rağmen katledilmesi, aslında erkek şiddetinin sistemik yapısını ve kadınların ne denli savunmasız olduklarını göstermektedir. Bu bağlamda mizahi platformlarda üretilen "kadın saldırganlığı" anlatılarının, gerçek şiddet verilerini maskeleyerek kadın düşmanlığını normalleştiren ideolojik bir araç olarak işlev gördüğü açıkça görölmektedir.

Sosyal medya platformları hooks'un tanımladığı kültürel anlatıların dijital uzantılarını yaratırken, Federici'nin analiz ettiğı kontrol mekanizmalarını "gönüllü katılım" görünümünü altında gizlemektedir. "Sadece şaka" söyleminin işleyişi, Wodak'ın nefret söyleminin sıradanlaştırılması kuramıyla birlikte değerlendirildiğinde, mizahın dört temel mekanizmayla şiddeti meşrulaştırdığı görölmektedir: sorunu görünmez kılma, kalıp yargıları doğallaştırma, şiddet kültürünü normalleştirme ve eleştirel sesleri marjinalleştirme. Bu mekanizmalar, Jane'in dijital kadın düşmanlığı kavramını "sistemik e-misogyny" boyutuna taşıırken, Sunden ve Paasonen'nin mizahın hem direniş hem de baskı aracı olabileceğine dair analizlerini desteklemektedir. Dijital şiddetin çok boyutlu yapısı, feminist ve eleştirel kuramsal çerçevenin önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın ortaya koyduğu bulgulara dayanarak şu öneriler geliştirilmiştir. Platform düzeyinde algoritma düzenlemeleri ile şiddet içeriklerinin görünürlüğünün azaltılması, içerik denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi, mizahi şiddet içeriklerine yönelik özel politikaların geliştirilmesi. Eleştirel medya okuryazarlığı programlarının yaygınlaştırılması, mizahın ideolojik işlevlerinin anlaşılmasına yönelik eğitim materyallerinin geliştirilmesi, dijital yurttaşlık becerilerinin güçlendirilmesi, gençlerin mizahi dijital şiddete karşı bağışıklık geliştirmesi. Ancak belki de en önemlisi, toplumsal düzeyde karşı anlatı geliştirme çalışmalarının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bunun için feminist mizah örneklerinin desteklenmesi, kadın seslerinin güçlendirilmesi, alternatif mizah ekolojilerinin inşası hedeflenmelidir.

Gelecek araştırmalar farklı sosyal medya platformlarını karşılaştırmalı olarak inceleyebilir, daha uzun zaman dilimlerini kapsayabilir ve demografik değişkenlerin etkilerini analiz edebilir. Ayrıca farklı kültürel bağlamlarda benzer çalışmalar yapılarak sonuçların genellenebilirliği test edilebilir. Mizahın olumlu ve direniş potansiyeli olan boyutlarının incelenmesi de önemli bir araştırma alanıdır.

Bu araştırma, "sadece şaka" ifadesinin artık masum bir savunma olmadığını sistemik olarak ortaya koymuş, mizahın kadına yönelik dijital şiddetin çok katmanlı meşrulaştırma mekanizmalarından biri olduğunu göstermiştir. Bulgular, dijital çağda kültürel temsiller ve mizahi kodlar üzerine yeni çalışmalara ihtiyaç olduğunu göstermekte, ayrıca mizahın demokratikleştirilmesi, eşitlikçi ve özgürleştirici bir dijital mizah ekolojisinin inşasını günümüz dünyasının vazgeçilmez unsuru olarak tanımlamaktadır.

Çalışmanın en kritik bulgusu, mizahın toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini yeniden üretmedeki sistemli gücünün algoritma destekli yaygınlaştırma, kullanıcı katılımıyla çoğaltma ve "sadece şaka" savunmasıyla eleştiriden kaçınma mekanizmalarıyla güçlendirilmesidir. Bu güçlendirme süreci, dijital platformlarda feminist mücadelenin aciliyetini ve kapsamlı olması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Mizahın demokratikleştirilmesi, kadın seslerinin güçlendirilmesi ve dijital platformlarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için çok boyutlu mücadele stratejilerine ihtiyaç vardır. Bu araştırma, bu yönde atılacak adımlar için hem akademik hem de pratik bir zemin oluşturmayı hedeflemektedir.

Kaynakça

- Attardo, S. (2000). Irony markers and functions: Towards a goal-oriented theory of irony and its processing. *Rask*, 12(1), 3-20.
- Balmumcu, A., & Yüceyılmaz, H. (2023). Genç kadınlarda siber zorbalık ve siber mağduriyet düzeyinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 127-140. <https://doi.org/10.33707/akuiibfd.1285980>.
- Billig, M. (2005). *Laughter and ridicule: Towards a social critique of humour*. Sage Publications.
- Butler, J. (2006). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. Routledge.
- Chambers, D. (2005). Comedies of sexual morality and female singlehood. S. Lockyer & M. Pickering (Eds.), *Beyond a joke* (162-179). Palgrave Macmillan. London. https://doi.org/10.1057/9780230236776_9
- Chouliaraki, L. (2011). 'Improper distance': Towards a critical account of solidarity as irony. *International Journal of Cultural Studies*, 14(4), 363-381. <https://doi.org/10.1177/1367877911403247>.
- Citron, D. K. (2014). *Hate crimes in cyberspace*. Harvard University Press.
- Connell, R. W. (1995). *Masculinities*. University of California Press.
- Delphy, C. (1984). *Close to home: A materialist analysis of women's oppression*. Hutchinson.
- European Institute for Gender Equality (2022). "Gender Equality Index". <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022>.
- Federici, S. (2004). *Caliban and the witch: Women, the body and primitive accumulation*. Autonomedia.
- Ford, T. E., Boxer, C. F., Armstrong, J., & Edel, J. R. (2008). More than "just a joke": The prejudice-releasing function of sexist humor. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(2), 159-170. <https://doi.org/10.1177/0146167207310022>
- Gürler, C. (2020). Ofansif mizah, toplumsal eşitsizlikler ve politik doğruculuk stand-up komedileri üzerine eleştirel bir analiz. *İLEF Dergisi*, 7, 137-166. <https://doi.org/10.24955/ilef.736032>.
- Hochschild, A. R., & Machung, A. (1989). *The second shift: Working families and the revolution at home*. Viking.
- hooks, b. (1992). *Black looks: Race and representation*. South End Press.
- hooks, b. (1996). *Reel to real: Race, sex, and class at the movies*. Routledge.
- hooks, b. (2004). *The will to change: Men, masculinity, and love*. Atria Books.
- hooks, b. (2012). *Feminizm herkes içindir*. BGST.
- İşçi Pembeci, B. (2021). Günlük yaşamda kadınlar arası mizah ilişkilerine antropolojik bir yaklaşım. *Anthropology*, 41, 172-182. <https://doi.org/10.33613/antropolojidergisi.915121>.
- Jane, E. A. (2014). "Your a ugly, whorish, slut": Understanding e-bile. *Feminist Media Studies*, 14(4), 531-546. <https://doi.org/10.1080/14680777.2012.741073>.
- Jane, E. A. (2017). *Misogyny online: A short (and brutish) history*. Sage Publications.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (2024). "2024 Yılı Raporu". <https://kadcincinayetleriniurduracagiz.net/veriler/3129/2024-yilinda-erkekler-tarafindan-en-az-394-kadin-olduruldu-259-kadin-supheli-sekilde-olu-bulundu>.
- Kayhan, K. A. (2023). *Sosyal medyada kadın düşmanlığı: "Kezban" örneği*. Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kuipers, G. (2006). *Good humor, bad taste: A sociology of the joke*. De Gruyter Mouton.
- Laclau, E., & Mouffe, C. (2017). *Hegemonya ve sosyalist strateji: Radikal ve demokratik bir politikaya doğru*. İstanbul, İletişim Yayınları.
- Lewis, P. (2006). *Cracking up: American humor in a time of conflict*. University of Chicago Press.
- Lockyer, S., & Pickering, M. (2005). *Beyond a joke: The limits of humour*. Palgrave Macmillan.
- Lockyer, S., & Pickering, M. (2008). You must be joking: Popular culture and the limits of humour. *European Journal of Cultural Studies*, 11(4), 407-422. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9020.2008.00108.x>.
- Oakley, A. (1974). *The sociology of housework*. Martin Robertson.
- Pogrebin, L. C., & Poole, K. T. (1988). Reflections of African-American women on their careers in urban policing: Their experiences of racial and sexual discrimination. *International Journal of the Sociology of Law*, 28, 311-326. <https://doi.org/10.1006/ijsl.2000.0131>.

- Reilly, I. (2011). Satirical fake news and/as American political discourse. *Journal of American Culture*, 34(3), 258-275.
- Şah, U. (2020). Eleştirel söylem analizi: Temel yaklaşımlar. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, 7, 210-231. <https://doi.org/10.46250/kulturder.819362>.
- Şener, G., Dirini, İ., Temur, N., Ahi, Ş., & Uyanık, Ş. (2019). Cinsiyetçi dijital şiddetle mücadele rehberi. <https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2020-09/cinsiyetci-dijital-siddetle-mucadele-rehberi.pdf>.
- Sunden, J., & Paasonen, S. (2020). Shameless hags and tolerance whores: Feminist resistance and the affective circuits of online hate. *Feminist Media Studies*, 20(5), 643-656. <https://doi.org/10.1080/14680777.2018.1447427>.
- Toplumsal Bilgi ve İletişim Derneği (2021). "Türkiye'de dijital şiddet araştırması". https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/digital_violence_report.pdf.
- Van Dijk, T. A. (1993). Principles of critical discourse analysis. *Discourse & Society*, 4(2), 249-283. <https://doi.org/10.1177/09579265930040020>.
- Van Dijk, T. A. (1998). *Ideology: A multidisciplinary approach*. Sage Publications.
- Van Dijk, T. A. (2008). *Discourse and power*. Red Globe Press.
- We Are Social (2025). "Digital 2025 Global Overview Report". <https://wearesocial.com/uk/blog/2025/02/digital-2025-the-essential-guide-to-the-global-state-of-digital/>
- Weber, S., Appel, M., Stefens, M., & Hirschhäuser, V. (2023). Just a joke? Can sexist comedy harm women's cognitive performance? *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 17(5), 608-618. <https://doi.org/10.1037/aca0000369>.
- Wodak, R. (2015). *The politics of fear: What right-wing populist discourses mean*. Sage Publications.
- Yıldızacı, B., & Demir, F. (2021). Siber zorbalık üzerine nitel bir araştırma. *Sosyal Sağlık Dergisi*, 1(1), 116-139.

Çıkar Çatışması: Yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

Etik Onay: Yoktur.

Yazar Katkısı: Songül TAN (%100)

Conflict of Interest: None.

Funding: None.

Ethical Approval: None.

Author Contributions: Songül TAN (100%)

Not Just a Joke: Normalization of Digital Violence Against Women Behind the Veil of Humor on Social Media

Songül Tan

Extended Abstract

This comprehensive study examines how digital violence against women is systematically normalized through humorous content on social media platforms, particularly Instagram. The research challenges the common perception that humor is merely innocent entertainment, revealing instead its powerful role as an ideological tool that perpetuates gender inequalities and legitimizes violence against women in digital spaces. New media has evolved into a significant arena where social relationships are reproduced and cultural discourses are disseminated. Social media platforms have become spaces where humor serves as an effective narrative form, popularizing daily life practices in entertaining ways. However, critical studies since the 2000s have demonstrated that these practices extend far beyond entertainment and relaxation functions, operating as effective instruments for reproducing social norms and maintaining power relations. The study builds upon theoretical frameworks from scholars such as Billig (2005), Lewis (2006), and Lockyer & Pickering (2008), who have shown that humor can function as both an exclusionary and normative tool. Attardo (2000) noted how irony can mask the ordinariness of discourse through contradictions between what is said and what is intended, while Chouliaraki (2011) observed that when hate speech is presented with an ironic narrative, it facilitates the perpetrator's ability to absolve themselves of responsibility.

The research employs feminist theory and critical media studies to analyze how digital violence operates as a mechanism of patriarchal reproduction in digital spaces. Drawing on Judith Butler's theory of gender performativity (2006), the study examines how digital violence reproduces controlling gazes directed at women's bodies and identity performances. Digital violence is understood not merely as individual attacks but as a power practice that delineates the boundaries of female identity and reconstructs normative femininity concepts. Bell hooks' (1992, 1996, 2012) critique of cultural narratives surrounded by male dominance provides guidance for seeking the roots of digital violence in cultural representation practices. Hooks emphasizes that male dominance is continuously reproduced not only through individual behaviors but also through cultural narratives, including media, religion, family structures, education systems, and popular culture. Social media platforms, as part of this cultural heritage, transform the female body into both a desired commodity and an object of moral surveillance. The study also incorporates Federici's (2004) analyses of the historical origins of gender relations, while not directly related to the digital age, are important for contextualizing digital violence within broader frameworks. Federici's work allows us to conceptualize digital violence as one of the modern extensions of the historical control of women's bodies and labor.

The research employs a qualitative design using Critical Discourse Analysis (CDA), a method developed in the 1970s and gaining prominence in the 1990s. CDA analyzes the relationship between discourses and social structures, treating discourse both as a product of social structures and as their reproducer. The method focuses on social problems, maintains a critical stance, serves emancipatory knowledge accumulation, and adopts an interdisciplinary approach. Instagram was selected as the data source, with initial searches conducted using purposive sampling through hashtags such as #marriagelife, #malefemalhumor, and #marriagehumor. Following algorithmic recommendations, ten public accounts sharing humorous content about marriage and male-female relationships were monitored. Three accounts with over 100,000 followers were selected as the research sample: @sevimileaykut (265k followers), @Ozkan8seval (141k followers), and @hasan_ve_ozlem (566k followers). The analysis included 30 reels (10 from each account) shared within the last six months, containing direct or indirect expressions about femininity and womanhood in marriage. Additionally, the 15 most-liked comments from each video were analyzed, creating a dataset of 30 different content pieces and 450 comments. The data were systematically examined using Van Dijk's (1998) CDA approach through three fundamental dimensions: discourse structures, cognitive processes, and social practices.

The analysis revealed five main themes that demonstrate the systematic nature of digital violence against women through humor:

1. Normalization of Physical Violence Through Humor: The most striking finding was the systematic transformation of physical violence into humorous elements, leading to social-level normalization of violence. Among the 30 analyzed reels, 70% (21 videos) contained scenes of physical violence, indicating that such content represents systematic

discursive choices rather than coincidental occurrences. Videos consistently portrayed violence through multiple stages (kicking, spitting, repeated physical aggression) while using laughing emojis and playful titles to frame these acts as entertainment.

User comment analysis revealed that 67% (320 comments) of the 450 examined comments supported violence. The highest-engagement supportive comments included phrases like “Özlem is absolutely right,” “She did great,” “The spitting was excellent,” legitimizing violence through frameworks of “righteousness,” “justice,” and “punishment.” Conversely, only 15% (68 comments) opposed violence, and these critical voices were typically met with low engagement and responses dismissing them as lacking humor appreciation.

2. Systematic Reproduction of Gender Stereotypes: Women’s identities were systematically reproduced through traditional patriarchal stereotypes via humor. The “controlling woman” stereotype appeared in 60% (18 videos) of the analyzed content, representing the most frequent representation form. Videos portrayed women as obsessively monitoring their husbands’ locations, becoming upset about family communications, and reacting violently to social interactions with other women.

The “emotional inconsistency” stereotype appeared in 53% of content, showing women making dramatic mood changes and illogical decisions. User comments included 127 generalizing statements extending individual behaviors to all women: “all women are the same,” “Turkish girls are impossible to deal with,” and “this is why I broke up.”

3. Masculinity Crisis and Hegemonic Masculinity Discourses: Male identity was presented as deviated from traditional patriarchal norms and weakened, transformed into a humorous crisis narrative. This paradoxically reinforced patriarchal structures while appearing to critique them. Analysis of 198 user comments containing masculinity criticism revealed systematic concerns about masculinity performance, with terms like “weakling,” “shame,” and “unable to live” implying that proper masculine performance was not being displayed.

4. Distorted Representation of Marriage Institution: Among the 30 analyzed reels, 24 (80%) presented marriage as conflict-focused, systematically coding the institution as a problem area. Marriage was described as a realm of constant conflict, power struggles, and hegemonic relationships. Communication categories within marriage were coded as: complaints or criticism (45%), conflict and arguments (35%), manipulation and persuasion (15%), and positive communication (only 5%).

5. Legitimization of Digital Violence Through “Just Kidding” Discourse: The analysis of 450 user comments showed that just kidding discourse was used in 73% (329 comments), demonstrating humor’s function as a systematic defense mechanism. Four fundamental ideological functions of humor were identified: making problems invisible, naturalizing stereotypes, normalizing violence culture, and marginalizing critical voices.

The research demonstrates that humor on social media is not merely innocent entertainment but functions as a powerful tool for disseminating sexist ideologies. The findings support previous research by scholars like Reilly (2011), Pogrebin and Poole (1988), and Chouliaraki (2014) regarding online humor’s role in legitimizing discrimination and concealing responsibility through irony.

The systematic transformation of physical violence into humor, the reproduction of female identity through stereotypes, and a conflict-focused presentation of marriage illustrate how prejudices against women are disseminated on digital platforms. The “reverse strategy” of showing women as powerful paradoxically reinforces traditional power relations rather than questioning them.

The study reveals that humor legitimizes violence through four fundamental mechanisms: making problems invisible, naturalizing stereotypes, normalizing violence culture, and marginalizing critical voices. These mechanisms support Jane’s concept of digital misogyny while extending it to systematic dimensions.

This research systematically demonstrates that the phrase just kidding is no longer an innocent defense, arguing that humor serves as one of the multi-layered legitimization mechanisms of digital violence against women. The findings indicate the urgent need for feminist struggle on digital platforms across multiple areas.

The study contributes to the literature by revealing the systematic dimensions of digital misogyny and deciphering humor's mechanisms for legitimizing digital violence. Practical implications suggest the need for simultaneous implementation of algorithm regulations at platform levels, critical media literacy programs at educational levels, and counter-narrative development work at social levels.

The research emphasizes that understanding humor's ideological functions and developing digital citizenship skills are critical areas for young people to develop immunity against humorous digital violence. The democratization of humor and construction of an egalitarian and liberating digital humor ecology are identified as indispensable elements of today's world.